
УДК 316.344.42; 168.5

О.В.ДОБРИДЕНЬ

Дніпропетровська державна медична академія, Дніпропетровськ

СПОЖИВАЦЬКІ ТЕНДЕНЦІЇ В КОНТЕКСТІ НОВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ: ПРОГРЕС АБО ЗАПЕРЕЧЕННЯ ПРОГРЕСУ?

В статті розглядаються процеси споживання в сучасному постіндустріальному суспільстві, їх вплив на особистісну свободу та загальнолюдський прогрес, розкривається понятійно-категоріальний апарат філософії споживання.

Ключові слова: філософія споживання, споживацьке суспільство, новітні технології, споживацькі механізми, споживацька свобода, прогрес, заперечення прогресу, споживацька адаптація

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями

Актуальність розроблення світоглядно-методологічних підвалин споживацьких процесів обумовлена потребами соціальної практики, необхідністю створення цілісної системи споживання, яка б відповідала не лише національним інтересам і світовим тенденціям розвитку, а й психофізіологічним, духовним і соціальним інтересам окремої особистості. Авіаційно-космічна та електротехнічна промисловість, інформаційні системи, новітні біотехнології в харчових, хіміко-фармацевтичних галузях надають людині надшвидкісні можливості пересування, передачі й отримання інформації, забезпечують щоденними зручностями і сприймаються в соціумі у якості буденних стандартів сучасної цивілізації, у якості прогресу, як атрибут свободи.

Чи не є ілюзією таке відчуття прогресу і свободи? Широкий вибір високотехнологічних товарів і послуг дедалі зростає, разом з ними зростають ризики невідповідності технічних параметрів і шкідливості впливу на людину й навколишнє середовище. Складається враження, що споживацькі трансформації в Україні перейшли в стадію «безповоротності», оскільки, з одного боку, пов'язані з великими прибутками приватних інтересів. Іншим, не менш важливим, фактором виявляється стандартизація споживацької культури й згасання інтересу до критичного аналізу першооснов власного буття у пересічних громадян. Ніхто особливо не звертає уваги на попередження, що лунають у ЗМІ з боку авторитетних вчених про не просто загрозливі, а незворотні для діяльності мозку наслідки використання мобільного телефону, які призводять до мутацій ДНК і провокують онкологічні захворювання. Проте, якщо у випадку використання бездротових інформаційних систем ми ще маємо елемент власного вільного вибору (хоча він доволі умовний, оскільки навколо кожного з нас постійно присутнє радіохвильове втручання від інших

користувачів), то в разі з продуктами харчування все відбувається, як-то кажуть, під чесне слово. Адже генетично модифіковані продукти, консерванти, синтетичні речовини, стабілізатори росту худоби, хімікати у рослинництві – поглинули натуральне продовольство, а разом з ним і право кожної людини бути фізично і психічно захищеною.

Відтак постає питання: то що ж ми щодня спостерігаємо і особисто переживаємо як споживачі? Споживацький тероризм? Покірливу споживацьку адаптацію, коли комфорт і ілюзія свободи в задоволенні потреб, в просторі і часі виявляються, здебільшого, важливішими? Поза будь-яким сумнівом прорив у сфері технологій випереджає осмислення його наслідків і, зрештою, виявляється абсурдним шляхом примарних тріумфів, які згодом перетворюватимуться на гіркі поразки цивілізації. Якщо осмислимо глибинну сутність того, що відбувається, зрозуміємо важелі впливу на сучасні споживацькі механізми, то зуміємо зблизити наукове знання і здоровий глузд окремо взятої людини, попередити її, навчити.

Осмислення екзистенційної фундаментальності проблеми впливу новітніх технологій полягає, зокрема, в наступному. По-перше, прямо чи опосередковано споживання новітніх технологій у вигляді послуг і товарів включається до всіх сфер суспільного буття. По-друге, спостерігається його беззаперечна миттєва або пролонгована дуалістична віддача у вигляді насолоди від задоволення потреб і психо-біологічних мутацій організму людини, наслідком яких є соціальне відчуження, апатія тощо. Саме тому проблема споживання має посідати виключне місце в філософській рефлексії сьогодення, а регулювання споживацького процесу вимагає дослідження теоретико-методологічних підвалин споживацьких механізмів як соціального явища та самостійної наукової проблеми в межах філософії безпеки споживання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми, на яку спирається автор

Сучасна споживацька система, що є надрентабельною для різнопланових комерційних проектів і утратною для простої людини, слугує імпульсом для пошуку стратегем нової системи споживання.

Різним аспектам феномену споживання присвячено багато наукових досліджень, аналітичних розвідок у засобах масової інформації. Ідеться про наукові надбання таких відомих дослідників як Ж. Бодрійяр, А. Тойнбі, Г. Маркузе, М. Вебер, Д. Гелбрейт, А. Маслоу, П. Бурдьє, Д. Рітцер, Р. Блекуелл та ін. З різних боків стратегії сталого і безпечного розвитку суспільства осмислюються знаними вітчизняними вченими: М. Поповичем, В. Андрущенко, В. Воронковою, С. Кримським, М. Кисельовим, В. Лук'янцем, М. Горлачем, В. Крисаченком та багатьма іншими. Українськими науковцями від філософії, соціології, політології, релігієзнавства, економіки, сільського господарства активно досліджуються споживацька поведінка та споживацька культура, засади національної безпеки та «мистецтва жити» в суспільстві ризику (В. Горлинський, Н. Лисиця, Л. Шипілова, О. Дзьобань, О. Хилько, Н. Степаненко, Г. Сорокіна

Споживацькі тенденції в контексті новітніх технологій: прогрес або заперечення прогресу?

та ін.). Проте, попри численність наукових пошуків, проблема сучасного споживання, з огляду на стрімкий технологічний розвиток, потребує невинного оновлення, тим більше, що поза увагою вчених залишається питання формування та активізації людської системи споживання в умовах новітніх технологій як на теоретичному рівні, так і на рівні їх практичного втілення в українському просторі.

Мета статті:

– комплексно розглянути споживацькі процеси в умовах впливу новітніх технологій;

– з'ясувати зміст впливу технологічного прогресу на свободу людини;

– проаналізувати особливості споживацьких процесів в Україні.

Обговорення проблеми

Вищенаведене обумовлює необхідність комплексного соціально-філософського аналізу споживацьких процесів в умовах новітніх технологій. Під новітніми технологіями сьогодні, зазвичай, розуміють використання інформаційних, хімічних, фізичних, біологічних наукових проривних досягнень у різних сферах суспільного виробництва. Таким чином, значущість проблеми якості споживання в реальному житті українського суспільства є очевидною, оскільки не залишає осторонь жодного соціального інституту. В антропологічному плані система споживання перебуває заручником економічної, політичної й технократичної методології. Для характеристики механізмів споживання в умовах новітніх технологій необхідно передусім враховувати безпрецедентне поширення як діючого, так і потенційно шкідливого впливу в усіх галузях суспільної господарчої діяльності. Хоча комерційна діяльність з виробництва і продажу шкідливих товарів не кваліфікується як злочинна, за своєю суттю вона виявляється саме такою. Чи це не злочин виробляти й продавати товари та послуги, за використання яких відбувається накопичення шкідливих речовин в організмі, електромагнітне, радіоактивне опромінювання, інакше кажучи повільне отруєння людини? Доки не будуть прийняті контрольовані нормативно-правові акти на засадах гуманізму щодо справжнього регулювання, а не декларативного, на словах або в паперово-документальному вигляді, подібних нищівних споживацьких відносин, доти всі дії споживачів, навіть масові, залишатимуться на рівні запеклого обивательського опору, який також має ще бути пробудженим. З цього приводу дуже слушним є застереження видатного німецького дослідника Райнгарта Козеллека з приводу розмежування між законодавчими актами і реальними подіями: «Ті правові новації, що стали наслідком тиску, зумовленого процесом індустріалізації, як і ті, що виникнуть у майбутньому, з огляду на зростання глобальної та економічної взаємозалежності, можуть в якісному відношенні стати правом лише за умови сприяння формуванню структур, здатних до відтворення. У цьому й полягає тест на їхню дієвість» [1, с. 386].

В Україні якість і безпека споживання, тобто в нашому випадку «відтворення» організаційних рівнів суспільного споживання і особистих

Добридень О.В., 2011

свобод громадян, регулюється численними правовими актами, серед них головними є:

- Закон України «Про захист прав споживачів» [2];
- Закон України «Про безпечність та якість харчових продуктів» [3];
- Закон України «Про державну систему біобезпеки при створенні, випробуванні, транспортуванні та використанні генетично модифікованих організмів» [4];
- Закон України «Про метрологію та метрологічну діяльність» [5];
- Закон України «Про стандартизацію» [6];
- Декрет КМУ «Про державний нагляд за дотриманням стандартів, норм та правил і відповідальності за їх порушення» [7];
- Декрет КМУ «Про стандартизацію і сертифікацію» [8];
- Постанова КМУ № 114 «Про затвердження Порядку державної реєстрації генетично модифікованих організмів джерел харчових продуктів, а також харчових продуктів, косметичних та лікарських засобів, які містять такі організми або отримані з їх використанням» [9];
- Постанова КМУ № 468 «Про затвердження Порядку етикетування харчових продуктів, які містять генетично модифіковані організми або вироблені з їх використанням та вводяться в обіг» [10].

Тепер звернімося до Закону України «Про захист прав споживачів», в якому в розділі I, статті 1 визначаються терміни, що вживаються в цьому Законі, і знайдемо таку дефініцію: «Безпека продукції - відсутність будь-якого ризику для життя, здоров'я, майна споживача і навколишнього природного середовища при звичайних умовах використання, зберігання, транспортування, виготовлення і утилізації продукції». Споживацький процес представляє собою багатоелементну цілісність. Базові елементи споживацьких процесів варто розглядати в контексті впливу на біофізіологічні та психологічні складові. В споживацькій діяльності доцільно виокремити такі рівні організації, як світоглядно-символічний, релігійний, харчовий, медичний, екологічний, демографічний, культурний, побутовий, електропобутовий, будівельний та ін. Рамки статті не дають можливості представити детальний аналіз впливу новітніх технологій на всі організаційні рівні, тому, разом з визначенням такої фундаментальної категорії Закону України як «безпека продукції», розглянемо показові приклади з харчової та електропобутової галузі. На превеликий жаль, споживачеві сьогодні доведеться подовгу мандрувати супермаркетом, щоб знайти хоча б будь-який товар без вмісту хімічних харчових добавок, що вже звично маркується літерою «Е» (від першої літери в слові Еуропа – Європа). Адже саме в Європейському Союзі з 1953 року замість повних назв хімічних добавок запроваджена система кодифікації, згідно з якою вказується літера «Е» і коди функціональної приналежності певної добавки, які від Е 100 до Е 999 (це серед відомих!) відповідно визначають вміст барвників, консервантів, стабілізаторів, емульгаторів, ароматизаторів, посилювачів смаку, підсолоджувачів, антиокислювачів тощо. Слід зазначити, що за даними FAO (Food and Agriculture Organization of the United States) Споживацькі тенденції в контексті новітніх технологій: прогрес або заперечення прогресу?

Nations – Міжнародна організація з питань харчових продуктів і сільського господарства при ООН) певні хімічні речовини від кожного ряду кодів загрожують виникненням злоякісних пухлин, призводять до хвороб печінки, нирок, шлунку. Виникає питання: то де ж «безпека продукції»?

Інший приклад масової ходи в ногу з комфортними технологіями в нікуди – мобільний зв'язок і бездротові інформаційні системи. На початку нового XXI століття група шведських вчених, зокрема відомий нейрохірург Лейф Селфорд, після проведення дослідів впливу опромінення від мобільних телефонів на щурів, дійшли висновку про незворотні зміни у судинах головного мозку тварин. Подальші дослідження дозволили вченим через засоби масової інформації приголомшити світову спільноту, професор Селфорд заявив: «Добровільне опромінення мозку мікрохвилями від мобільного телефону – це найбільший біологічний експеримент над людиною». Можна приймати до уваги або ні подібні заяви науковців, це залежить від власної обізнаності, інформованості, відповідальності людини за себе, своїх дітей, свою родину й, згодом, низки об'єктивних факторів. Однак слід знати, що Всесвітня Організація Охорони Здоров'я рекомендує обмежити використання мобільного зв'язку з боку дітей.

Щодо бездротових інформаційних систем, то вкрай необхідно інформування передусім молоді, яка є головним споживачем цієї послуги, про те, що довготривале перебування в зоні безпосередньої дії Wi-Fi - мереж, які працюють в діапазоні 2,4 ГГц, зумовлює ситуацію, коли людина перебуває мішенню у променевому русі (на кшталт продуктів в мікрохвильовій печі, нагрівання в якій також відбувається на частоті в 2,4 ГГц), і може в результаті заподіяти організму людини непоправної шкоди. Відсутність масового інформування з цього приводу є злочинним. Тим більше, що в ряді шкіл та вищих навчальних закладів Німеччині, Великобританії та США вже є показові приклади заборони використання бездротових мереж. На жаль, поки що наявність бездротових мереж в Україні є засобом принадування відвідувачів розмаїтих громадських місць відпочинку: будь-то кафе, ресторан, ковзанка, книгарня, навіть набережні вулиці вітчизняних курортних міст тощо. Останнім резонансним попередженням щодо потенційної небезпеки бездротових інформаційних мереж є заклик ПАСЕ (the Parliamentary Assembly of the Council of Europe - Парламентська асамблея Ради Європи), яка навесні 2011 року рекомендувала обмежити використання бездротового інтернету Wi-Fi, WiMAX, інформаційних мереж 3G в школах та громадських місцях.

Споживачі перебувають в омані якісної реклами та першокласної політики збуту, які є просто звичайними засобами маніпуляції у великій політиці й економіці. З цього приводу Ж. Бодрійяр ще в 70-роках минулого століття вдало підмітив, що «соціальна логика обрекає нас на розкошную и зрелищную нищету» [11, с. 96]. Споживання генетично модифікованої продукції, хімічних добавок, використання мобільних телефонів і бездротових систем не несуть моментальної загрози, проте їх шкідливі впливи накопичуються в організмі людини. Навряд чи є сенс очікувати, що

на упаковці цукерок з'явиться надпис – «вміщує E 120, призводить до онкологічних захворювань», а на коробці з новеньким мобільним телефоном – «при розмові відбувається опромінення, призводить до появи злоякісних пухлин». Проте, інформування, навіть нав'язливе інформування громадян – це завдання держави. Повинне відбуватися безперервне навчання споживачів на всіх рівнях: від лекцій в школах, вищих навчальних закладах, підприємствах до інформування через ЗМІ в prime time, коли є надія, що якомога більше людей матиме шанс почути. Зміни в сучасній споживацькій системі уможливлються лише тоді, коли дарувати торти, цукерки або годувати дитину печивом і морозивом з хімічними добавками стане показником плохого смаку і безглуздості, коли незмірне використання мобільного телефону сприйматиметься як показник неосвіченості людини, тобто коли громадська думка рушить з місця і свідомість громадян зможе увібрати в себе беззаперечно той факт, що новітні технології є не лише вкрай необхідними, але шкідливими, а тому немодними, нестатусними. Такими, від використання яких можна відмовитись в багатьох випадках. Адже ми нерідко можемо спостерігати, як в кафе від нудьги, ліниво натискаючи по клавіатурі ноутбука, можливо без особливої на те потреби, молодь обирає віртуальне життя, друзів, любов в режимі Wi-Fi. Зміна споживацької культури як складової споживацького механізму є нагальною потребою. Проте цей процес майже неможливий, або дуже уповільнений, тому що бодай головні продукти із споживчого кошика потрібно замінити альтернативою іншої якості, що на сьогодні є дефіцитом, який доступний лише заможним громадянам. І знову повертаємось до питання прогресу, свободи, рівноправності і вибору у фундаментальних екзистенціальних підвалинах життя.

Саме політичні перетворення в історії нашої держави відрізняють нас і інші пострадянські країни від сусідніх держав, які раніше пройшли шлях формування продовольчої безпеки в умовах сучасних технологічних трансформацій. В розвинутих країнах вже сформувалась нова харчова традиція: функціонують окремі магазини або ж відділи в супермаркетах з продажу біологічно чистої їжі. На жаль, це не врятувало постраждалих жителів Західної Європи навесні 2011 року від атаки невідомої кишкової бактерії, зараження якою відбувалась через споживання овочів (доречи, й досить офіційно не було повідомлено, що було джерелом інфекціонування: огірки, соя чи щось інше). Здається, що розуміти поняття «біологічно чистої їжі» потрібно досить умовно. Українська незалежність привнесла не лише соціально-політичні свободи, а й всебічне, масове фальшування натуральних продуктів харчування, яке неможливо було собі уявити до початку 90-років минулого століття, і які з комерційною швидкістю спочатку ввозились до країни, а згодом були поставлені на конвеєр власного виробництва. На згадку спадають різнокольорові напої, що привозили сусіди з Польщі й щиро вважали натуральним вміст полуниці або малини в них, ще й нарікали на те, що в нас такого немає. Годі й казати про те, якою рідкістю була та сама, славнозвісна сьогодні своєю шкідливістю, пластикова пляшка, яка

Споживацькі тенденції в контексті новітніх технологій: прогрес або заперечення прогресу?

була предметом гордощів. Не тільки вони вважали й нарікали, всі пересічні громадяни, які вийшли з традиції дефіцитного, проте практично натурального харчування, добровільно відкрили свої гаманці й шлунки цій невпинній прибутковій лавині.

Внаслідок недостатньої контрольованості існуючих норм споживання і нерозвиненості українських нормативно-правових актів щодо споживання в контексті врахування впливу новітніх технологій інспектування споживацького процесу зводиться до формального змісту. Відносність об'єктивного знання у сфері новітніх технологій до людських цінностей переносить свободу і можливість вибору із сфери практичних дій, що випередженні науковим розвідками можливих наслідків, до сфери пізнання через власні спроби й помилки. Таким чином відбувається кардинальна зміна в мотивації власної поведінки соціального суб'єкта. Якщо загальне (інші соціальні суб'єкти та суспільні інститути) ставляться до особистого (соціальний суб'єкт) як до постачальника прибутків, то натомість соціальний суб'єкт відтворює у своїй поведінці неабияку прохолодність до соціальної системи. Неможливо створити концепцію добросовісного механізму споживання без врахування цього постулату, адже наразі маємо замкнуте коло. Біологічні, психологічні, економічні, культурні, правові, екологічні та багато інших складових споживацької діяльності інтегральним чином відображаються на ідентифікації особистістю свого місця в соціальній структурі. Формується так звана постіндустріальна матеріальна система цінностей, звідки й впливає апатичний індивідуалізм, пріоритет меркантильних амбіцій і надійності фінансових гарантій, потурання сторонніх психо-біологічних першооснов і жодні заклики не до любові, а хоча б поважання й толерантності до оточуючих тебе людей, не спроможні покласти край гонитві за владою та наживою.

Культ розуму, що вкоренився в новітніх технологіях і переможно викарбовувався в історії суспільного прогресу, сьогодні перетворюється в чи не найбільшу ілюзію соціальної злагоженості. Приходить усвідомлення, що відбувається заперечення прогресу життя через технологічний поступ. Взагалі ідея прогресу сьогодні - це дуже хитлива категорія з огляду на існування ряду онтологічних антитез: технологічний прогрес – технологічне самознищення, свобода особистості – відсутність споживацьких альтернатив, глобальність – самотність, єдиний комунікаційний простір (збільшення можливостей спілкування) – відлюднення (занурення у віртуальну реальність) тощо.

Більш того, демократія, як і свобода особистості, сьогодні потрохи дискредитують себе як фундаментальні підвалини громадянського суспільства. Соціальний суб'єкт має свободи в обговорюванні будь-яких питань, висуванні своєї позиції тощо, але ж така демократія зводиться до пустої балаканини, яка, згодом, переходить у такі ж малодієві законодавчі акти. Сьогодні культурна й промислова експансія з боку певних держав, які за допомогою різнокольорових революцій, військових вторгнень або економічних важелів намагаються створювати і контролювати геополітику

ресурсноподобаних територій (під ресурсами розуміємо людину, копалини, землю тощо), які сповідають матеріалістичну ідеологію, наслідком чого є хижацькі принципи в економічних відносинах і відповідне споживацьке ставлення до людини. Ще в далекому 1964 році Г. Маркузе доречно писав: «Методы индустриализации суть политические методы, и как таковые они предрешают возможности Разума и Свободы... Господство под маской изобилия и свобод распространяется на все сферы частного и публичного существования, интегрирует всякую подлинную оппозицию и поглощает все альтернативы» [12, с. 24 – 25]. Що змінилось? Нічого.

Система споживання, що засновується лише на економічних і політичних засадах, обернеться катастрофою для окремої особистості. На жаль сьогодні фактично виходить так: цілі економіки і політики діаметрально не співпадають з цілями простої людини бути передусім здоровою і вільною у власному способі життя. Втім, не просто не співпадають, а ворожечі протистоять. Новітні технології, які упроваджуються в повсякденне життя завдяки комерційним проектам і економічним механізмам, до того ж завдяки лобіюванням в парламенті, мають правовий базис на їх виробниче розповсюдження, стають каменем перетинання у виживанні людства й стають фундаментом системи «знання – влада», на основі якої формується інформаційно-тоталітарне суспільство ризику.

Роль держави полягає у забезпеченні інформованості суспільства, розробці правових норм, а головне – запобіганні корупції, посиленні фінансування існуючих силових органів, наданні силових повноважень інституціям експертного характеру і створенні додаткових інформаційних і контролюючих служб, що тим самим призведе до максимально можливого суспільного резонансу, сформує умови для альтернативного вибору й сприятиме запобіганню, або хоча б частковому уникненню, окремим суб'єктом руйнівних посліdkів техногенної цивілізації. Звісно ж, реформа споживацької системи у короткостроковому прояві породить економічну, а згодом й політичну нестабільність. Проте, в довгостроковій перспективі зумовить позитивні зрушення у соціальних структурах в цілому.

Висновки

Викладена спроба висвітлити деякі властивості розгляду споживацьких процесів дозволяє зробити певні припущення з приводу подальшої методології дослідження такого складного феномену як споживання в умовах новітніх технологій.

По-перше, сучасна якісна наповнюваність системи споживання в Україні не збігається з традиційним уявленням про екзистенціальну безпеку особистості. Споживацькі процеси безперервно перебувають під тиском економічних і політичних факторів. Сьогодні абсолютно очевидно, якщо волиємо позбавитись ілюзій споживацького рабства й прагнемо істинно демократичних свобод у конструюванні власного здорового способу життя, мусимо системно й наполегливо формувати нову державну політику споживання, починаючи із зміни власної споживацької культури.

Споживацькі тенденції в контексті новітніх технологій: прогрес або заперечення прогресу?

По-друге, вимушена адаптивність і зневажливе відсторонення соціального суб'єкта у ставленні до споживацької системи в умовах впливу новітніх технологій відбувається за певними схемами і саме їх трансформація є одним із потенційних шляхів до формування концепту «пильне споживання – добросовісне постачання»;

По-третє, використання біологічних і психологічних маніпуляційних технік послаблюватиметься у разі, коли вони потраплять до безпосереднього чуттєвого пізнання споживача через постійне загальнодоступне викриття та інформування населення про їх шкідливість. Адже їх ефективність і економічно-політична рентабельність існує доти, доки вони знаходяться у сфері віддаленої віртуальної реальності.

Перспективи подальших наукових досліджень

Таким чином, наступні науково-методологічні розвідки необхідно спрямувати на аналіз якісної й кількісної динаміки системи споживання в умовах новітніх технологій і розроблення засобів формування нових стереотипів суспільної свідомості у напрямку безпечного споживання.

Список використаної літератури

1. Козеллек Райнгарт. Часові пласти. Дослідження з теорії історії. / Пер. з нім. – К.: ДУХ І ЛІТЕРА, 2006. – 436 с.
2. Закон України «Про захист прав споживачів» № 3161 - IV від 1 грудня 2005 р. – [http:// zakon.rada.gov.ua](http://zakon.rada.gov.ua)
3. Закон України «Про безпечність та якість харчових продуктів» 771/97 - ВР від 23 грудня 1997 р. – <http:// zakon.rada.gov.ua>
4. Закон України «Про державну систему біобезпеки при створенні, випробуванні, транспортуванні та використанні генетично модифікованих організмів» № 1103 - V від 31 травня 2007 р. – <http:// zakon.rada.gov.ua>
5. Закон України «Про метрологію та метрологічну діяльність» № 1765 – IV від 15 червня 2004 р. – <http:// zakon.rada.gov.ua>
6. Закон України «Про стандартизацію» № 2408 - III від 17 травня 2001 р. – <http:// zakon.rada.gov.ua>
7. Декрет КМУ «Про державний нагляд за дотриманням стандартів, норм та правил і відповідальності за їх порушення» № 30-93 від 8 квітня 1993 р. – <http:// zakon.rada.gov.ua>
8. Декрет КМУ «Про стандартизацію і сертифікацію» № 46-93 від 10 травня 1993 р. – <http:// zakon.rada.gov.ua>
9. Постанова КМУ «Про затвердження Порядку державної реєстрації генетично модифікованих організмів джерел харчових продуктів, а також харчових продуктів, косметичних та лікарських засобів, які містять такі організми або отримані з їх використанням» № 114 від 18 лютого 2009 р. – <http:// zakon.rada.gov.ua>
10. Постанова КМУ «Про затвердження Порядку етикетування харчових продуктів, які містять генетично модифіковані організми або вироблені з їх використанням та вводяться в обіг» № 468 від 13 травня 2009 р. – <http:// zakon.rada.gov.ua>

11. Бодрийяр Жан. Общество потребления. Его мифы и структуры. / Пер. с фр., послесл. и примеч. Е.А. Самарской. – М.: Республика; Культурная революция, 2006. – 269 с.

12. Маркузе Герберт. Одномерный человек. – М.: «REFL – book», 1994. – 368 с.

О.В.ДОБРИДЕНЬ

Днепропетровская государственная медицинская академия, Днепропетровск

ПОТРЕБИТЕЛЬСКИЕ ИНТЕРЕСЫ В КОНТЕКСТЕ НОВЕЙШИХ ТЕХНОЛОГИЙ: ПРОГРЕСС ИЛИ ОТРИЦАНИЕ ПРОГРЕССА?

В статье рассматриваются процессы потребления в современном постиндустриальном обществе, их влияние на свободу личности и общечеловеческий прогресс, раскрывается понятийно-категориальный аппарат философии потребления.

Ключевые слова: философия потребления, общество потребления, потребительские механизмы, потребительская свобода, прогресс, отрицание прогресса

O.DOBRIDEN

Dnepropetrovsk state medical academy, Dnepropetrovsk

CONSUMER INTERESTS IN A CONTEXT OF THE NEWEST TECHNOLOGIES: PROGRESS OR DENYING OF PROGRESS

In the article processes of consumption in modern postindustrial society, their influence on personal freedom and human progress are considered, the conceptual - categorical toolbox of philosophy of consumption are opened.

Key words: consumption philosophy, consumer society, consumer mechanisms, consumer freedom, progress, denying of progress

Стаття надійшла до редакції 24.07.11р.